Magistrát města Plzně
Odbor kultury
DOŠLO: 31 -01- 2023
Č. dop.
Zprac.
Ukl. zn.
Č.j.:
Příloha:

Návrh na udělení „Umělecké ceny města Plzně“ za rok 2022
(v rámci 11. ročníku)

v kategorii **»literární činnost«**,
a to za mimořádný umělecký počin pro umělce nad 30 let

Vážení,

dovolte mi, abych ve shora uvedené kategorii na výše uvedenou cenu

n a v r h l a

historika pana PhDr. Daniela ŠVECE, a to za v prosinci vydané velké knižní dílo s názvem

»Za křídly…«,

které svým mimořádně kvalitním i poutavým pojetím vystihuje a popisuje 116 příslušníků čs. letectva a rodáků <u>výhradně</u> z Plzeňského kraje, kteří se společně (mnohdy i za cenu ztráty života) ve službách britského Královského letectva RAF zasloužili o naši svobodu.

V úvodu díla je krátké uznání a poděkování jak od ministra kultury ČR pana Mgr. Martina Baxy, tak i bývalého velitele vzdušných sil AČR brig. gen. Ing. Libora Štefánika a dalších osobností.

Je mi upřímnou ctí navrhnout výše uvedenou knihu na uměleckou cenu za mimořádný literární přínos, neboť zobrazuje více než „živou“ formou osudy 115-ti statečných mužů a 1 ženy právě z našeho Plzeňského kraje. Mnozí z nich byli i členy Západočeského aeroklubu, který napomáhal vychovávat nové letce jak po stránce technické a letecké, tak i vlastenecké, a po okupaci Československa v březnu 1939 následně napomáhal se zprostředkováváním jejich odchodu za hranice tak, aby se v rámci jiných spojeneckých armád mohli zapojit do bojů proti společnému nepříteli. Je obecně známo, že hlavní zemí, která de facto jako jediná byla schopna poskytnout potřebné zázemí, výcvik i materiální a výstrojní zabezpečení, byla – jak je mnohým známo – právě Velká Británie a její Královské letectvo.

Kniha je kromě kvalitního zpracování vazby navíc po výtvarné stránce velice krásná, svým pojetím i samotnou velikostí je historicky, až encyklopedicky působícím dílem, které netypicky pestrým způsobem zachycuje nejen samotná historická a dokumentární fakta, ale doslova i umělecké ztvárnění zejména v ručně kreslených portrétech všech příslušníků letectva. Záměrně říkám „příslušníků letectva“, neboť je třeba vyzdvihnout i to, že je zde zachyceno i mnoho portrétů tzv. pozemního personálu RAF, na což naše historie (vč. té oficiální vojenské!) velmi často zapomíná a soustřeďuje se ponejvíce na aktivně působící, tj. samotné piloty a členy posádek. Samozřejmě i ti sem patří a všichni jsou abecedně rozděleni právě na tři oddíly – členy pozemního personálu, bombardovací a stíhací letce.

I historie nezkušený laik se zde v poutavě laděném, barevném zpracování celé publikace, která je doplněna o unikátní artefakty z rodinných pozůstalostí, dozví podrobnosti a často až neuvěřitelné skutečnosti z osobního života i bojového působení během 2. sv. války, jimiž si všichni zde zmínění mechanici, piloti, navigátoři, střelci, radiooperátoři a další procházeli. Mnohé osudy a jména jsou našim Plzeňanům známá, o některých se však zásluhou této publikace čtenář dozví úplně poprvé. A možná tak dojde k poznání, že nedaleko jeho bydliště, či snad přímo ve vedlejší obci, ulici či dokonce domě, žil ten či onen hrdina československé válečné historie, o němž až dosud neměl ani ponětí.

Působení a práce našich čs. letců a příslušníků pozemního personálu RAF mělo jediný cíl: urychlit osvobození jak Československa, tak celé Evropy od nadvlády fašismu a tak, jak tomu bývá na našem území v době oslav osvobození, kdy se chodíme poklonit zejména sestřeleným letcům amerických leteckých sil, tak i naši chlapci spolu s příslušnicemi pomocných leteckých sborů (WAAF), bojovali a umírali mnoho tisíc kilometrů od hranic svého domova.

Životní dramata těchto hrdinů je třeba neustále a v každé době připomínat, v neposlední řadě spolu s tragickými okolnostmi, nevděkem a zlem, které na ně bylo nespravedlivě uvrženo nedlouho po návratu do vlasti v srpnu 1945 a naplno vypuklo Únorem 1948. „Odměnou“ za obětavou službu vlasti se pro více jak 90 % z nich stalo vězení, mučení, ztráta majetku i osobních práv, v horším případě doplněné ještě o pobyt a dřinu v uranových a jiných dolech či dokonce poprava. Svou bojovou činností a zejména nabytými zkušenostmi se pro nově nastolený tyranský a totalitní režim stali více než nepohodlnými a nežádoucími a tyto represe se podepsaly i na jejich rodinách, ba celých generacích, dokud tomuto Zlu neudělaly přítrž události v listopadu 1989.

Na závěr mi dovolte dodat snad jen toto: Uvedené dílo osobně považuji za doslova historicky hodnotný drahokamem v oblasti literatury faktu v celkovém kontextu a tím více, že se jedná o obyvatele našeho kraje. Proto jej vřele doporučuji všem institucím za více než vhodné pro jeho maximální šíření a osvětu určenou našim spoluobčanům. Z celkového úhlu pohledu je zároveň záslužným počinem i co do tématu „paměti národa“, neboť důsledek desetiletí trvajícího totalitního režimu, se podepsal i na výchově rodičů dnešní generace.

Čest jejich památce i tomu, co učinili pro to, abychom my mohli žít!

S úctou a pozdravem za naši generaci, která na vlastní kůži zažila temnou dobu 50. let.

Ludmila CIBULKOVÁ,
členka *»Spolku Dcery 50. let«*
bytem: Pod cihelnou 790/2,
323 00 PLZEŇ
e-mail: a.cibulka@seznam.cz,
tel. 739 544 564